

Pròrroga de les contractacions originades per la pandèmia de Covid-19 i reducció de ràtios

30 d'abril de 2021

Pròrroga de les contractacions originades per la pandèmia de Covid-19 i reducció de ràtios

La pandèmia causada per la Covid-19 va provocar, al març del passat any, la interrupció de les classes presencials i la instauració d'un dubtós model educatiu no presencial durant el que restava de curs, per al qual el sistema educatiu no estava preparat, encara que en reiterades ocasions FECCOO havia demandat una dràstica modernització dels equips informàtics dels centres, la millora de la connectivitat i un ambiciós programa de formació permanent del professorat en el desenvolupament educatiu de les TIC. Sens dubte, això va donar lloc a enormes dificultats en un sistema que no comptava amb el necessari per a afrontar aquests reptes. No obstant això, aquests van ser assumits amb enorme generositat i compromís per la comunitat educativa en general i pel professorat en particular, amb un enorme cost personal i volum de treball en un temps rècord.

Amb l'inici de curs es van implementar, en les diferents comunitats autònomes, diferents plans per a fer front a la situació educativa derivada de la pandèmia. La gran majoria de les CCAA van apostar per una reducció, en major o menor mesura, de les ràtios, encara que clarament insuficient en les etapes d'educació no universitària, com va posar de manifest l'Informe sobre Inici de Curs 2020-2021 de FECCOO. Això va comportar la contractació de professorat extra per a fer front a la nova situació, encara que lluny del que el sindicat havia demandat.

TERRITORIOS	CONTRATACIONES
Total	36.709
ANDALUCÍA	7.000
ARAGÓN	604
ASTURIAS	400
BALEARES	325
CANARIAS	2.500
CANTABRIA	201
CASTILLA Y LEÓN	1.350
CASTILLA-LA MANCHA	3.000
CATALUÑA	5.417
C. VALENCIANA	4.374
EXTREMADURA	740
GALICIA	1.260
MADRID	7.398
MURCIA	900
NAVARRA	660
PAÍS VASCO	-
RIOJA	220
CEUTA	180
MELILLA	180

Només quatre mesos després d'iniciat el curs, i a punt d'esclatar la tercera onada, el 22 de desembre de 2020 la Comunitat de Madrid va decidir no renovar el contracte a 1.170 docents, la qual cosa va provocar mobilitzacions en el sector.

L'increment de professorat en els centres educatius ha suposat una millora en l'educació de l'alumnat, que ha gaudit d'una atenció més individualitzada i major quantitat de reforços i suports que han pretès pal·liar els efectes negatius del període de confinament.

Segons les estimacions que s'han realitzat des de la Federació d'Ensenyament de CCOO, la inversió total a nivell estatal que ha suposat aquesta contractació ha estat d'1.380.297.274,76 euros. Sens dubte, un esforç pressupostari que no ha de quedar en una anècdota pandèmica i que ha de consolidar-se i transformar-se en una aposta per la reducció de les ràtios, com a mesures d'equitat i qualitat educatives.

La xifra total de contractacions dista substancialment de la proposta per CCOO, ja que, per a la reducció de la ràtio de l'alumnat a 20 estudiants per unitat o grup, el total de docents que s'haurien d'incorporar ascendiria a 63.887, la qual cosa requeriria una inversió de 2.654.470.608,75 euros.

La importància de la ràtio en educació

Tal com assenyala la recerca de Diane Whitmore Schanzenbach, de la Universitat de Northwestern, per al National Education Policy Center, i com han vingut a confirmar estudis posteriors com el de l'OCDE (2020), titulat PISA 2018 Results (Volume V): Effective Policies, Successful Schools¹ (Polítiques eficaces, escoles d'èxit), "(...) El nombre d'escolars en classe és una de les polítiques educatives més estudiades existint recerques extremadament rigoroses que demostren la importància d'aquest factor com a influència positiva en el rendiment dels escolars".

4

L'estudi de Whitmore va constatar que "el rendiment dels estudiants en les proves estandarditzades de matemàtiques i lectura va millorar en aproximadament 0,15 a 0,20 desviacions estàndard (o 5 punts de rang de percentil) de ser assignat a una classe petita de 13-17 estudiants en lloc d'una classe regular de 22-25 estudiants".

Però no sols en termes de resultats acadèmics, ja que la mateixa recerca assenyala que "el professorat va usar estratègies variades per a promoure l'aprenentatge i que les classes amb baixes ràtios els van permetre ser més efectius en l'ús d'aquestes estratègies. Per exemple, van seguir de prop el progrés de l'aprenentatge dels estudiants en les seves classes, van poder tornar a ensenyar utilitzant tècniques alternatives quan els nens i les nenes no aprenien un concepte, van tenir excel·lents habilitats d'organització i van mantenir interaccions personals superiors amb els seus estudiants".

Com recull l'informe, "la literatura acadèmica secunda fermament el sentit comú que la ràtio a l'aula és un element determinant i important en els resultats dels estudiants. S'ha demostrat que la reducció de la ràtio en una aula millora una varietat d'elements, que van des de la puntuació en els exàmens actuals fins als resultats posteriors en la vida, com ho és la finalització de la universitat".

La recerca ofereix les següents recomanacions polítiques:

- La ràtio de les aules és un element important en els resultats de les i els escolars, i pot ser afectada directament per actuacions polítiques. En igualtat de condicions, augmentar la ràtio d'una aula danyarà els resultats de l'alumnat.
- L'evidència suggereix que augmentar el nombre d'escolars a l'aula perjudicarà no sols la puntuació en les proves dels nens i les nenes a curt termini, sinó també la seva formació a llarg termini. Els diners estalviats avui en incrementar la ràtio de les classes tindran costos socials i educatius majors en el futur.

1 Disponible en anglès, francès i alemany a <https://doi.org/10.1787/ca768d40-en>. PISA, OECD Publishing, París.

- El benefici que suposa la baixada de la ràtio en una classe és major per als nens i les nenes de baixos ingressos i minories socials, mentre que qualsevol augment en la ràtio serà factiblement més perjudicial en aquestes poblacions.
- Els qui dissenyen polítiques educatives han de sospesar acuradament l'eficàcia de la reducció de la ràtio enfront d'altres usos potencials dels recursos. Si bé les classes amb ràtios més baixes tenen un major cost demostrable, poden ser polítiques més rendibles en termes generals.

Espanya en relació amb l'OCDE i la UE-23

L'informe Panorama de l'Educació 2020 sosté el següent: “No ha de confondre's la grandària de la classe amb la ràtio alumnes-professor, perquè mesuren característiques molt diferents del sistema educatiu. Mentre que la primera ofereix informació del nombre mitjà d'estudiants que estan agrupats en una mateixa classe, la segona és un indicador del nivell de recursos humans (professorat) disponibles en cada país”.

Tots dos indicadors són importants per a analitzar l'estat de l'educació al país. Si bé seria més rellevant la dada de ràtio alumnat-docent, l'informe exposa una comparativa del número mitjà d'alumnat per classe en la qual Espanya se situa per sobre de la mitjana de l'OCDE i de la UE-23.

Aparentment, les diferències amb l'OCDE o la UE-23 en Educació Primària no és especialment destacable, però cal tenir present que no té en compte l'impacte de l'escola rural, que indubtablement redueix les ràtios mitjanes en aquelles comunitats on té gran presència i, per tant, en la mitjana estatal.

OCDE	21
UE-23	20
España	20,8

Nombre mitjà d'estudiants per classe en Primària

Tal com vàrem publicar a la nostra revista 'Trabajadores de la Enseñanza'²:

- Dels 8.000.037 estudiants escolaritzats en ensenyaments de règim general en 2015-2016, el 3,6% ho estaven en localitats de menys de 2.000 habitants, és a dir, 287.138.
- Les localitats amb menys de 2.000 habitants suposen el 5,6% del total de la població (2018), però només compten amb el 3,6% de l'alumnat escolaritzat (2015-2016), la qual cosa revela l'envelliment de la població d'aquestes localitats o el seu abandó a l'efecte d'escolarització.
- Les quatre comunitats en les quals el percentatge del seu alumnat escolaritzat en localitats de menys de 2.000 habitants era més alt són, per aquest ordre, Galícia, Astúries, Extremadura i Castella i Lleó, amb el 17,9%, 12,2%, 9,8% i 8%, respectivament; és a dir, de duplicar a quintuplicar la mitjana.

En el cas de l'Educació Secundària, veiem que la diferència entre el nombre mitjà d'estudiants per unitat és molt superior al de la mitjana de l'UE-23 i de l'OCDE, sent superada no sols a nivell estatal, sinó també per totes les comunitats autònomes.

OCDE	23
UE-23	21
España	25

Nombre mitjà d'estudiants per classe en Secundària

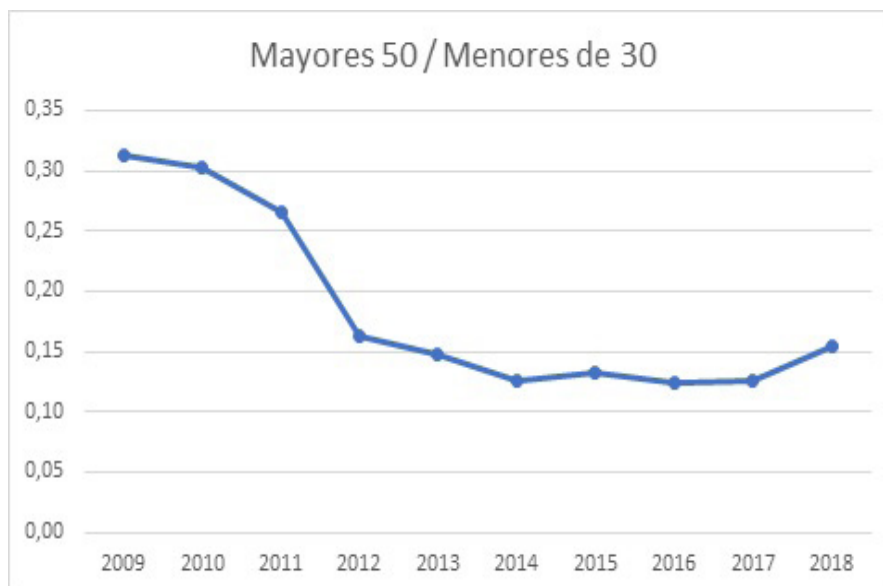
² <http://docpublicos.ccoo.es/cendoc/055396EscuelaRuralPresenteFuturo.pdf>

Rejoventament de les plantilles

L'OCDE estableix com a composició òptima de les plantilles la que dona 0,5 com a resultat de dividir el nombre de docents menors de 30 anys pel de majors de 50 anys. És a dir, hauria d'haver-hi un docent menor de 30 anys per cada dos majors de 50. En el cas d'Espanya, aquesta ràtio és de 0,15, és a dir, un de cada set, per la qual cosa l'envelliment de les plantilles és evident.

Des de 2009 aquest quocient ha anat disminuint progressivament des del 0,31 fins al 0,15 del curs 2018-2019, és a dir, en 2009 hi havia 3 docents menors de 30 per cada 10 majors de 50 anys, mentre que en 2018 hi havia 1, molt lluny dels 5 de cada 10 que hauria d'haver-hi de manera òptima.

Si bé la ràtio és significativa, resulta més impactant si la traduïm en el nombre de places que haurien de ser ocupades per menors de 30 anys. En 2009 hauria d'haver-hi hagut 67.117 docents menors de 30. En aquest any, en l'Estat exercien 42.099, és a dir, 25.018 menys. En 2018, després de l'enfonsament del professorat per sota de 30 anys i l'envelliment de les plantilles, el nombre de docents que hauria d'haver-hi és de 92.074, és a dir, 63.738 docents menors de 30 anys més dels que hi ha en la pràctica (28.336).

6

Reivindicacions

Des de la Federació d'Ensenyament de CCOO creiem imprescindible que es mantingui la contractació del professorat que s'ha incorporat en 2020/2021 durant el següent curs, ja que les condicions que van fer necessàries les mesures d'atenció educativa per a fer front a l'impacte del Covid-19 en l'educació no han desaparegut ni es preveu que ho facin a curt termini.

Des del Ministeri d'Educació i Formació Professional s'ha de recordar amb les comunitats autònomes, en el marc de la Conferència Sectorial, el manteniment d'aquestes contractacions, evitant així que hi hagi territoris de primera i de segona.

La Federació d'Ensenyament de CCOO va proposar en les esmenes a la LOMLOE la reducció de les ràtios en la Llei, fixant-les en 15 estudiants per unitat en Infantil, 20 en Primària i Secundària, i 25 en Batxillerat. Segons els càlculs del sindicat, amb el volum de contractació destinat a reduir les ràtios a 20, es podrien aconseguir les ràtios proposades en l'esmena de la LOMLOE.

En aquest sentit, des de la Federació d'Ensenyament de CCOO exigim que s'estableixi un pla d'inversió pluriennal de 2.654.470.608,75 euros per a la reducció de les ràtios de manera generalitzada en l'Estat, la qual cosa portaria a augmentar la plantilla en 63.886 docents més respecte al curs 2019-2020.

Aquest increment permetria aconseguir la composició òptima de les plantilles quant a edat que estableix l'OCDE, ja que previsiblement s'incorporarien majoritàriament docents menors de 30 anys a les aules.

